ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛੀਨਾ ਹਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ (ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ) ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਿਆਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਹਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕੁੜਮ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਘਾਲਣਾ ਨਾਲ ਇਹ ਅਦਾਰਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਤਾਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਿਆਰ ਉੱਚਾ ਚੁਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਪਰ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੀਜੇਪੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਿਧਰ ਜਾਏਗੀ? ਇਹ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਹੂੰਝਾ ਫੇਰਨ ਦੀ ਇਕ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਚਾਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੰਧਰਭ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਅਪਣਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿਰੁਧ ਫੈਲ ਰਹੀ ਬੇਚੈਨੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿਤਾਬਚਾ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ, "ਕੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੈ?" ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਇਹ ਚਾਲ ਰੋਕ ਲਈ। ਕੀ ਅੱਜ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰੇ ਵਿਰੁਧ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਣਗੇ?

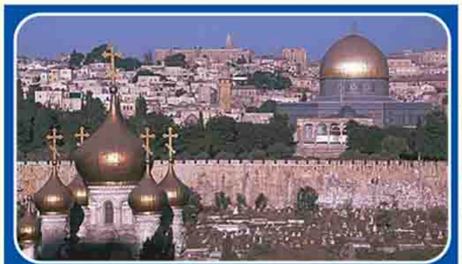

ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ, ਕੀ ਕਰਨ? ਯਹੂਦੀਆਂ (Jews) ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 2700 ਸਾਲ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਿਤਮ ਝੱਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੜ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਔਖੇ ਸਮਿਆਂ ਅਤੇ ਘੱਲੂਘਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬੱਚ ਕੇ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਯਹੂਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤਾਕਤਵਰ ਕੌਮ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰਖਿਉ, ਅਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨ ਇਬਰਾਨੀ (Hebrew) ਹਰ ਯਹੂਦੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਯਹੂਦੀ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਖ਼ਾਸ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਯਹੂਦੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਰਹੁ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਪਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਰੂਸ਼ਲਮ (Jerusalem) ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰਖਣਾ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਾਲਾ ਮਾਡਲ ਅਪਣਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਅਸੀ ਬਤੌਰ ਸਿੱਖ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਊਂਦੇ ਰਹਿ ਸਕਾਂਗੇ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਅਡਰੀ ਪਛਾਣ (2)

ਡਾ. ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖੋ)

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਉਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਉਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਜੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਾਹਿਦ ਗੁਰੂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅੱਜ ਤਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ-ਧਾਮ ਸਿੱਖ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਜ਼ਬੇ ਦੇ ਸਰਸਬਜ਼ ਚਸ਼ਮੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਨ 2001 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਸਤਵ ਮੌਕੇ 5 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 21 ਜਨਵਰੀ ਤਕ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਡਰਾਮਾ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਝਟਪਟ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿਤਾ।

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਚਾਲ ਚੱਲੀ। ਇਸ ਚਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੇ ਡੇਰਿਆਂ, ਮੱਠਾਂ ਅਤੇ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਯਾਨੀ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਸਾਧਾਂ-ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਡੇਰਾਵਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਚੇਤੇ ਕਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੰਤ-ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਵੀ ਠੋਕੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੰਜ ਇਹ ਡੇਰੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਉਲਟ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਦੀ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕਈ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਸੁਹਿਰਦ ਅਤੇ ਸੰਜੀਦਾ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸਗੋਂ ਅਪਣੇ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਇਕ ਗੱਲ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਐਲ.ਕੇ. ਅਡਵਾਨੀ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਕ ਗੱਲ ਬੜੀ ਤਸੱਲੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਛੀਨਾ ਹਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ (ਉਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ) ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਤਿਆਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਹਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕੁੜਮ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਘਾਲਣਾ ਨਾਲ ਇਹ ਅਦਾਰਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਤਾਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਿਆਰ ਉੱਚਾ ਚੁਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਪਰ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੀਜੇਪੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਿਧਰ ਜਾਏਗੀ? ਇਹ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਹੂੰਝਾ ਫੇਰਨ ਦੀ ਇਕ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਚਾਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੰਧਰਭ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਅਪਣਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿਰੁਧ ਫੈਲ ਰਹੀ ਬੇਚੈਨੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿਤਾਬਚਾ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਸੀ, "ਕੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੈ?" ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਇਹ ਚਾਲ ਰੋਕ ਲਈ। ਕੀ ਅੱਜ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬੀਜੇਪੀ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰੇ ਵਿਰੁਧ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਣਗੇ?

ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਅਨੰਦ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਦਰਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਸੰਨ 1909 ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਹੋਈਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਰ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਸੰਨ 1955 ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ, ਤਲਾਕ

ਹਨ : ਇਕ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ। ਇਸੇ ਸੰਧਰਭ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪੰਜ-ਪੀਠ ਨੇ ਇਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਰੋਸ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿਰੁਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਉਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਉਣਾ ਹਾਲੇ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵੀ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੋਈ ਸੀ? ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਹ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਕਿਧਰੋਂ ਆ ਗਏ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇਹ ਫ਼ਰਕ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਇਕ ਹੋਰ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਅਤੀਤ ਦੀ ਅਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਉਹ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਮਨ ਭਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਚੋਣਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਇਹੀ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ (uniform centralized state) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁ ਕੌਮੀ ਰਾਜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.-ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦਾ ਤੰਗ ਨਜ਼ਰੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸੋਚਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਰਾਜ (State) ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਰੱਸੇ ਬੰਨ੍ਹਣ (uniform order) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਸੱਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ (Centralization of Power) ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ.-ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਜੋੜੀ ਨੇ ਗਾਂਧੀ-ਨਹਿਰੂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ 'ਹਿੰਦੂ' ਕੌਮ ਦੀ ਉਸ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਬੜੀ ਹਲੀਮੀ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਅਹਿੰਸਾ-ਵਾਦੀ ਕੌਮ ਹੈ ਜੋ ਡਾਂਗਾਂ ਵੱਜਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਪਣੀ ਪਿੱਠ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਨੰਗੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ

ਮਾਨਸਕਤਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧੱਕਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹਨ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਕੇਂਦਰ-ਬਿੰਦੂ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲਵਾਲਕਰ ਨੇ ਇਕ ਸਮੇਂ

ਅਕਾਲੀ-ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਗਠਜੋੜ ਵੀ ਆਮ ਵਾਂਗੂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਂ-ਉਪਰੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਪਣਾ ਹਮਲਾਵਰ ਏਜੰਡਾ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਤੁਰਤ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਥੱਲੇ ਲੱਗ ਕੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਉਂ ਕਹਿ ਲਉ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਰੋਲ ਤੇ ਰੁਤਬਾ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦਾ ਰੋਲ ਮੋਹਰੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਬੇ-ਬਹਾ ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਵੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ 1994 ਵਿਚ ਮੋਗਾ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਜਦਕਿ 1920 ਈ. ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲਗਾਤਾਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਨੇ ਅਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਸਬੰਧੀ ਅਪਣੀ ਧਾਰਣਾ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਅਸੀ ਇਹ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਕਾਇਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸਥਾਪਤ ਧਰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਸਿਰਮੌਰ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਧਾਰਮਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਸਾਧੂ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ, ਅਖੌਤੀ ਬਾਪੂ ਆਸਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਆਗੂ ਗਡਕਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਆਸਾ ਰਾਮ ਅੱਜਕਲ ਇਕ ਨਾ-ਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਦਚਲਣੀ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਜੋਧਪੁਰ ਜੇਲ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਬਤੌਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਕ ਗੱਲ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਧ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਸਟੇਟ ਗੈਸਟ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਠਹਿਰਨ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਖ਼ਰਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਡਰੀ ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗ਼ੈਰ-ਸਿਆਸੀ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ-ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਜਾਂ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਛਡਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੇਸ, ਦਾੜ੍ਹੀ, ਪਗੜੀ ਅਤੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਕੌਰ ਲਗਣਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਅੱਗੇ ਆਈ, ਨਾ ਐਗਜ਼ੇਕਟਿਵ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੈਜਿਸਲੇਚਰ। 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਵਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਖ਼ਮਿਆਜ਼ਾ ਆਪ ਹੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲੇ ਉਪਰੰਤ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਇਕ ਸਰਕੂਲਰ (circular) "ਬਾਤਚੀਤ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਖਰੀ ਪਛਾਣ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਵੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਫ਼ਿਰਕਾ (sect) ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਦਰਦਨਾਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਨੇ 39 ਬੱਚਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 2 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੀ, ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੇਲ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀ, ਦੂਜੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀ (Very dangeruous, dangerous and potentially dangerous terrorists)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਆਈ.ਬੀ. ਵਲੋਂ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਘਿਨੌਣੀ ਪੁਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ (long intimidating interrogation)। ਇਸ ਪੁਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਕੁਰਲਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਿਉ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਰਦਨਾਕ ਹਾਦਸੇ ਵਲ ਕੁੱਝ ਕੁ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਤਾਂ ਇਕ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਲਈ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਨ।"

ਖ਼ੈਰ! ਅਖ਼ੀਰ ਇਕ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਮੁਖੀ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕਮਲਾ ਦੇਵੀ ਚਟੋਪਾਧਿਆਇ ਨੇ ਸੁਪ੍ਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦਿਲ ਕੰਬਾਊ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੱਭ ਕੁੱਝ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਹਿਮ ਅਤੇ ਦਇਆ ਭਾਰਤੀ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਤਕ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਿੱਖਾਂ ਵਜੋਂ ਕਾਇਮ ਹੈ।

ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ,

ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਛੱਤੀ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ਵਿਚ 38 ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਿਲ ਕਲਿੰਕਟਨ ਨੇ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸੈਕਰਟਰੀ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ, ਮੈਡਿਲੀਨ ਐਲਬ੍ਰਾਈਟ ਦੀ ਬਹੁ ਚਰਚਿਤ ਕਿਤਾਬ (The Mighty and the almighty) ਦੇ ਮੁਖਬੰਧ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, "During my visit to Indian in 2000, some Hindu militants decided to vent their outrage by murdering thirty-eight Sikhs in cold blood. If I handn't made the trip, the victims would probably still be alive." ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ : "ਸੰਨ 2000 ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਵੇਲੇ ਕੁੱਝ ਹਿੰਦੂ ਉਗਰਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 38 ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜੇ ਮੈਂ ਉਹ ਦੌਰਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਉਹ ਬੰਦੇ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ।" ਹੋ